

2025 m. spalio 8 d.

Vilnius

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, veikianti pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2025 m. spalio 1 d. nutarimą Nr. 678 „Dėl įgaliojimų pasirašyti 2026 – 2028 metų nacionalinę kolektyvinę sutartį suteikimo“, ir prisistačiusios dalyvauti derybose dėl nacionalinės kolektyvinės sutarties sudarymo nacionalinės profesinių sąjungų organizacijos – Respublikinė jungtinė profesinė sąjunga, Lietuvos profesinė sąjunga „Solidarumas“ ir Lietuvos profesinių sąjungų konfederacija, veikiančios pagal savo įstatus, (toliau – Sutartį pasirašiusios profesinių sąjungų organizacijos) (toliau kartu – Sutarties šalys), esant valstybės finansinių galimybių, sudaro šią nacionalinę kolektyvinę sutartį (toliau – Sutartis). Sutartis parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2025 m. birželio 25 d. nutarimu Nr. 440 „Dėl įgaliojimų derėtis su nacionalinėmis profesinių sąjungų organizacijomis dėl nacionalinės kolektyvinės sutarties parengimo“ suteiktais įgaliojimais.

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Sutartyje vartojamos sąvokos:

1.1. **Mokymosi atostogos** – kaip nustatyta Lietuvos Respublikos darbo kodekso 135 straipsnyje.

1.2. **Pareiginės algos (atlyginimo) bazinis dydis** – bazinis dydis, kurio taikymo sritis apibrėžta Lietuvos Respublikos pareiginės algos (atlyginimo) bazinio dydžio nustatymo ir asignavimų darbo užmokesčiui perskaičiavimo įstatymo 2 straipsnyje.

1.3. **Profesinės sąjungos** – Sutartį pasirašiusios profesinių sąjungų organizacijos ir jas sudarančios profesinės sąjungos.

1.4. **Profesinių sąjungų nariai** – Sutartį pasirašiusių profesinių sąjungų organizacijų ir jas sudarančių profesinių sąjungų nariai – darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis, valstybės tarnautojai, valstybės pareigūnai ir vidaus tarnybos sistemos pareigūnai, kurių darbo užmokesčiui apskaičiuoti taikomas pareiginės algos (atlyginimo) bazinis dydis, taip pat valstybės ar savivaldybės valdomų įmonių, įstaigų ir organizacijų, kurių savininko teises ir pareigas įgyvendina valstybė ar savivaldybė, darbuotojai, profesinės sąjungos nariais tapę iki Sutarties pasirašymo.

1.5. Kitos Sutartyje vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Darbo kodekse, Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatyme, Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatyme ir Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statute.

2. Sutarties tikslas – plėtoti socialinę partnerystę, derinti Sutarties šalių interesus, pasiekti susitarimą dėl indeksavimo dydžio, taikomo perskaičiuojant asignavimus darbo užmokesčiui įstaigoms, didinti viešojo sektoriaus darbuotojų motyvaciją, įtvirtinant papildomas garantijas profesinių sąjungų nariams, ir skatinti Sutarties šalių bendradarbiavimą darbo, ekonominiais ir socialiniais klausimais.

3. Sutarties II skyriaus taikymas:

3.1. Sutarties 7–9 punktai taikomi Sutarties 1 priede nurodytų įstaigų profesinių sąjungų nariams, kurių darbo užmokesčiui apskaičiuoti taikomas pareiginės algos (atlyginimo) bazinis dydis.

3.2. Kai Sutarties 7 punkte numatytos atostogų dienos, taip pat kasmetinės, pailgintos, papildomos ar kitų rūšių atostogos (išskyrus tikslines) Sutarties 2 priede nurodytų valstybės ar savivaldybės valdomų įmonių (įskaitant ir jų dukterines įmones), įstaigų ir organizacijų, kurių savininko teises ir pareigas įgyvendina valstybė ar savivaldybė, profesinių sąjungų nariams taikomos kito lygmens kolektyvinėje sutartyje, profesinės sąjungos narys turi pasirinkti, kurio lygmens kolektyvinėje sutartyje numatyta garantija dėl atostogų dienų jis naudosis.

3.3. Sutarties 8 ir 9 punktai netaikomi Sutarties 2 priede nurodytų valstybės ar savivaldybės valdomų įmonių, įstaigų ir organizacijų, kurių savininko teises ir pareigas įgyvendina valstybė ar savivaldybė, profesinių sąjungų nariams.

4. Profesinės sąjungos nariui ar profesinės sąjungos organizacijai, išstojusiam (-iai) iš Sutartį pasirašiusių profesinių sąjungų ar jas sudarančių profesinių sąjungų, Sutartis netaikoma.

5. Sutarties šalys įsipareigoja:

5.1. vykdyti Sutartį;

5.2. bendradarbiauti ir keistis informacija, reikalinga Sutarties tikslams pasiekti, ir kitos Sutarties šalies motyvuotu reikalavimu užtikrinti šios informacijos konfidencialumą;

5.3. konstruktyviai reaguoti į kitos Sutarties šalies pasiūlymus, pretenzijas, prašymus ir nevilkindamos pateikti atsakymus ir turimą informaciją;

5.4. spręsti ir derinti klausimus, susijusius su asignavimų darbo užmokesčiui įstaigoms perskaičiavimu, papildomomis profesinių sąjungų narių garantijomis ir socialinių partnerių bendradarbiavimo skatinimu;

5.5. įsteigti dvišalę tarybą iš vienodo Sutarties šalių atstovų skaičiaus, kuri susitiktų ne mažiau kaip 2 kartus per metus aptarti Sutarties vykdymo eigas, kylančių klausimų ir problemų, vykdomų įsipareigojimų, o prireikus – rengti bendras pozicijas dėl Sutarties nuostatų aiškinimo. Šakos ir teritorinėse kolektyvinėse sutartyse rekomenduojama numatyti dvišalių tarybų sudarymą.

6. Vyriausybė įsipareigoja:

6.1. kartu su 2026–2028 metų Biudžeto patvirtinimo įstatymo projektu pateikti Lietuvos Respublikos Seimui Pareiginės algos (atlyginimo) bazinio dydžio nustatymo ir asignavimų darbo užmokesčiui perskaičiavimo įstatymo pakeitimo įstatymo projektą, nustatant 2026 metams pareiginės algos (atlyginimo) bazinį dydį – 1798 eurai;

6.2. kartu su 2027–2029 ir atitinkamų vėlesnių metų Biudžeto patvirtinimo įstatymo projektu pateikti Lietuvos Respublikos Seimui tvirtinti 2027 ir atitinkamų vėlesnių metų pareiginės algos (atlyginimo) bazinį dydį, Sutarties šalių suderėtą atitinkamų metų nacionalinėje kolektyvinėje sutartyje, atsižvelgus į praėjusių metų vidutinę metinę infliaciją (skaičiuojant nacionalinį vartotojų kainų indeksą), minimaliosios mėnesinės algos dydį ir kitų vidutinio darbo užmokesčio viešajame

sektoriuje dydžiui bei kitimui poveikį turinčių veiksnių įtaką (išskyrus Sutarties 6.3 papunktyje numatytą atvejį);

6.3. kartu su 2027–2029 metų ir atitinkamų vėlesnių metų Biudžeto patvirtinimo įstatymo projektu pateikti Lietuvos Respublikos Seimui tvirtinti atitinkamų metų pareiginės algos (atlyginimo) bazinį dydį, jeigu Sutarties šalys nacionalinėje kolektyvinėje sutartyje dėl pareiginės algos (atlyginimo) bazinio dydžio nesutaria.

II SKYRIUS

PAPILDOMOS GARANTIJOS PROFESINIŲ SĄJUNGŲ NARIAMS

7. Profesinės sąjungos nariui suteikiamos 2 mokamų atostogų savišvietai arba savanorystei darbo dienos su darbdaviu suderintu metu. Jeigu profesinės sąjungos narys nepanaudoja šių dienų einamaisiais kalendoriniais metais, jis teisę į tokias dienas einamaisiais kalendoriniais metais praranda. Jeigu, galiojant Sutarčiai, profesinės sąjungos nario darbo, valstybės tarnybos, vidaus tarnybos santykiai pasibaigia vienoje iš įstaigų, įmonių ir organizacijų, nurodytų Sutarties 1 ir 2 prieduose, o jis yra išnaudojęs šias atostogų dienas, šios atostogos kitoje darbovietėje tais metais daugiau profesinės sąjungos nariui nesuteikiamos. Jeigu profesinės sąjungos nario darbo, valstybės tarnybos, vidaus tarnybos santykiai pasibaigia, galiojant Sutarčiai, vienoje iš įstaigų, įmonių ir organizacijų, nurodytų Sutarties 1 ir 2 prieduose, o jis nėra pasinaudojęs teise į mokamas atostogas savišvietai arba savanorystei pagal Sutartį ir (arba) yra išnaudojęs tik dalį šių atostogų, jam turi būti išmokama kompensacija už nepanaudotas mokamas atostogas savišvietai arba savanorystei pagal Sutartį proporcingai dirbtam laikotarpiui.

8. Sutarties galiojimo laikotarpiu profesinės sąjungos nariui už mokymosi atostogas, nurodytas Darbo kodekso 135 straipsnio 1 dalyje (kurie mokosi pagal formaliojo švietimo programas) ir 2 dalyje (kurie dalyvauja neformaliojo suaugusiųjų švietimo programose), taip pat už dienas, kai profesinės sąjungos narys kelia kvalifikaciją, suderinęs su tiesioginiu vadovu (pvz., konferencijos, mokymasis nuotolinio mokymosi platformose ir pan.), truncančias iki 10 darbo dienų einamaisiais kalendoriniais metais, apmokama darbuotojo vidutiniu darbo užmokesčiu, arba truncančias iki 20 darbo dienų einamaisiais kalendoriniais metais, apmokant pusę darbuotojo vidutinio darbo užmokesčio, atsižvelgus į besimokančiojo poreikius. Profesinės sąjungos narys turi pasirinkti iki 10 darbo dienų arba iki 20 darbo dienų mokymosi atostogas ir, teikdamas prašymą pasinaudoti šia garantija darbdaviui, privalo nurodyti pasirinktą apmokėjimo dydį.

Jeigu profesinės sąjungos narys nepasinaudoja teise į šiame punkte nurodytas mokymosi atostogas per tuos metus, už kuriuos gali būti suteikiamos, jos į kitus metus neperkeliamos.

9. Sutarties galiojimo laikotarpiu profesinės sąjungos narys, pasireiškus negalavimui ar suplanuotam vizitui į gydymo įstaigą, turi teisę, informavęs darbdavį, gauti iki 5 darbo dienų einamaisiais kalendoriniais metais sveikatai gerinti, mokant už jas jo vidutinį darbo užmokestį. Jeigu profesinės sąjungos nario darbo, valstybės tarnybos, vidaus tarnybos santykiai pasibaigia galiojant Sutarčiai vienoje iš įstaigų, įmonių ir organizacijų, nurodytų Sutarties 1 ir 2 prieduose, o jis yra išnaudojęs šias dienas sveikatai gerinti, šios dienos kitoje darbovietėje tais metais daugiau profesinės sąjungos nariui nesuteikiamos.

10. Įstaigose ekstremaliosios situacijos likvidavimo laikotarpiu gali būti sustabdomas Sutarties 7–9 punktuose nurodytų atostogų arba sveikatos dienų suteikimas. Profesinės sąjungos nariams, nepasinaudojusiems šiame punkte nurodytomis suteiktomis papildomomis garantijomis dėl ekstremaliosios situacijos atšaukimo, kai ekstremalioji situacija Lietuvoje atšaukiama likus mažiau negu 3 mėnesiams iki Sutarties galiojimo pabaigos, teisė jomis pasinaudoti perkeliama į kitus kalendorinius metus ir galioja 6 mėnesius nuo ekstremaliosios situacijos Lietuvoje atšaukimo dienos.

11. Profesinių sąjungų nariams taikomi pagal tikslą skirtingi jų padėties gerinimo būdai (poilsis, sveikata, mokymasis, šeimos ir asmeninių poreikių tenkinimas), nustatyti Sutartimi ir šakos, teritorinėmis, darbdavio ar darbovietės lygmens kolektyvinėmis sutartimis. Profesinės sąjungos nariui taikomomis skirtingo lygmens kolektyvinėmis sutartimis įtvirtinti pagal tikslą vienodo pobūdžio darbo sąlygų gerinimo būdai (poilsis, sveikata, mokymasis, šeimos ir asmeninių poreikių tenkinimas) nesumuojami, o taikoma labiausiai jo padėtį gerinanti kolektyvinės sutarties nuostata.

12. Profesinių sąjungų nariams, priklausantiems kelioms šakinėms profesinėms sąjungoms, taikoma tik viena jų pasirinkta šakos kolektyvinė sutartis.

13. Darbdavio lygmens kolektyvinėse sutartyse ar darbdavio darbo tvarkos taisyklėse rekomenduojama aptarti Sutartyje nustatytų papildomų garantijų įgyvendinimo tvarką. Tuo atveju, kai papildomos garantijos įtvirtinamos darbo tvarkos taisyklėse, jų nuostatos turi būti suderintos su profesinių sąjungų, priklausančių Sutartį pasirašiusioms profesinių sąjungų organizacijoms, atstovais.

III SKYRIUS

SUTARTIES ŠALIŲ ĮSIPAREIGOJIMAI IR SOCIALINIŲ PARTNERIŲ BENDRADARBIAVIMO SKATINIMAS

14. Darbdavys neturi teisės taikyti Sutarties nuostatų ar nuostatų, kurių tikslas sutampa su Sutarties II skyriaus nuostatomis, darbuotojams, kurie nėra sutartį pasirašiusių profesinių sąjungų nariai, išskyrus atvejus, kai susitarta darbdavio lygmens kolektyvinėje sutartyje arba kai Darbo kodeksas ar kiti įstatymai aiškiai leidžia darbdaviui darbo teisės normose nustatyti tam tikras nuostatas.

15. Sutarties šalys susitaria užtikrinti įstaigų, įmonių ir organizacijų darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, valstybės tarnautojų, valstybės pareigūnų ir vidaus tarnybos sistemos pareigūnų teisę į saugias ir sveikas darbo sąlygas: skatinti ir užtikrinti, kad įstaigos, įmonės ir organizacijos dirbtų saugiomis darbo sąlygomis, be psichologinio smurto, priekabiavimo darbe, numatyti tinkamas priemones ir skirti pakankamą finansavimą psichologinio smurto darbe prevencijai.

16. Vyriausybė įsipareigoja kartu su Lietuvos Respublikos 2026 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektu pateikti informaciją apie lėšų poreikį papildomoms Sutarties II skyriuje profesinių sąjungų nariams numatytoms garantijoms įgyvendinti.

17. Darbdavys per 5 darbo dienas nuo darbuotojo darbo pradžios jam privalo suteikti informaciją apie visas įstaigoje veikiančias profesines sąjungas ir jų kontaktus.

18. Sutarties šalys susitaria nustatyti priemones, gerinančias profilaktinių sveikatos tikrinimų sveikatos priežiūros įstaigose kokybę, ir nustatyti, kad sveikatos apsaugos ministras priims Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2000 m. gegužės 31 d. įsakymo Nr. 301 „Dėl profilaktinių sveikatos tikrinimų sveikatos priežiūros įstaigose“ pakeitimą, taikomą nuo 2026 m. sausio 1 d.,

pakeičiant nurodyto sveikatos apsaugos ministro įsakymo 1.13 papunkčiu patvirtinto Asmenų, dirbančių darbo aplinkoje, kurioje galima profesinė rizika (kenksmingų veiksmų poveikis ir (ar) pavojingas darbas), privalomo sveikatos tikrinimo tvarkos aprašo 4.3.2 papunktį, kad, esant jame nurodytam rizikos veiksmui „Darbas su videoterminalais (kompiuteriais ir kt.)“, sveikatos tikrinimo periodiškumas lėtinių ligų neturintiems darbuotojams iki 40 metų būtų 1 kartas per 3 metus.

19. Sutartį pasirašiusios profesinių sąjungų organizacijos įsipareigoja:

19.1. ne rečiau kaip 1 kartą per metus savo interneto svetainėse viešinti atnaujintą narių (fizinį asmenų) skaičių;

19.2. savo interneto svetainėse skelbti informaciją apie organizacijos struktūrą, t. y. kokias šakas ir (ar) teritoriniu lygiu veikiančias profesinių sąjungų organizacijas jungia ir kuriose Lietuvos apskrityse veikia jų padaliniai.

20. Profesinės sąjungos įsipareigoja:

20.1. atstovaudamos savo nariams įstaigose, įmonėse ir organizacijose, klausimus, susijusius su darbo užmokesčiu, pirmiausia spręsti tiesioginėmis derybomis tarp Vyriausybės įgaliotų atstovų ir profesinių sąjungų atstovų;

20.2. laikytis bendros pozicijos dėl Sutartyje susitartų klausimų ir kartu atstovauti ją ginant;

20.3. bendradarbiauti su darbo tarybomis, kad įstaigose, įmonėse ir organizacijose būtų tinkamai atstovaujami ir ginami darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, valstybės tarnautojų, valstybės pareigūnų ir vidaus tarnybos sistemos pareigūnų interesai;

20.4. skatinti profesinių sąjungų narius nepiktnaudžiauti savo teisėmis, bendradarbiauti su darbdaviu, siekti bendros darbdavio ir visų jo darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, valstybės tarnautojų, valstybės pareigūnų ir vidaus tarnybos sistemos pareigūnų gerovės, nuolat tobulinti kvalifikaciją ir visomis išgalėmis prisidėti prie strateginių darbovietės tikslų pasiekimo;

20.5. šviesti profesinės sąjungos narius, kurie įgyvendina informavimą ir konsultavimą, kaip, vykdant informavimo ir konsultavimo funkcijas, geriausiai užtikrinti darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, valstybės tarnautojų, valstybės pareigūnų ir vidaus tarnybos sistemos pareigūnų teises ir interesus;

20.6. šviesti ir informuoti profesinių sąjungų narius apie jų teises ir pareigas, iš anksto vykdydamos galimų probleminių situacijų prevenciją;

20.7. taupyti kolektyvinių derybų šalių išteklius ir prisistatydamos kolektyvinėms deryboms raštu pateikti darbdaviui (darbdavių organizacijai) informaciją, patvirtinančią, kad atitinka nustatytus reikalavimus ir turi teisę sudaryti atitinkamo lygmens kolektyvinę sutartį;

20.8. Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Valstybinė darbo inspekcija) atstovams informavus apie profesinių sąjungų atstovų nedalyvavimą be pateisinamų priežasčių darbo ginčų komisijų posėdžiuose ar dalyvavimą nepasirengus ir nesusipažinus su atitinkamame darbo ginčų komisijos posėdyje pateikta svarstyti bylos medžiaga, profesinės sąjungos atstovai užtikrina kompetentingo atstovo skyrimą į darbo ginčo komisiją;

20.9. įvykdyti bent vieną informacinę kampaniją per savo socialines medijas apie darbuotojų teises, pavyzdžiui, dėl teisės baigti darbą, psichologinio smurto darbe, darbo ir šeimos įsipareigojimų derinimo, lyčių lygybės aspektų ar kt.;

20.10. informuoti Valstybinę darbo inspekciją apie vykdomus arba galimai vykdomus teisės aktų pažeidimus pagal Valstybinės darbo inspekcijos kompetenciją;

20.11. per 9 mėnesius nuo Sutarties pasirašymo atlikti savo narių apklausas, siekiant sužinoti, kokios su darbu susijusio streso mažinimo priemonės būtų priimtinausios ir veiksmingiausios darbovietėse, ir šių apklausų rezultatais pasidalyti su Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija įsipareigoja šių apklausų duomenis viešinti ir skatinti darbdavius taikyti nurodytas priemones;

20.12. įpareigoti savo darbdavio lygmens profesines sąjungas teikti pasiūlymus darbdaviui dėl įstaigos, įmonės ir organizacijos praktinių darbo procesų tobulinimo;

20.13. teikti pasiūlymus darbdaviams dėl priemonių, kurios prisidėtų prie įstaigų, įmonių ir organizacijų darbuotojų motyvacijos, įtraukties ir (arba) pasitenkinimo indekso didinimo.

21. Siekdamos stiprinti socialinį dialogą vietos teritoriniu lygmeniu, profesinių sąjungų organizacijos, priklausančios nacionalinio lygmens profesinių sąjungų organizacijoms, inicijuoja trišalių ar dvišalių tarybų steigimą regionuose.

22. Sutarties šalys siekia, kad būtų sudaryta viena atskiros šakos kolektyvinė sutartis:

22.1. Vyriausybė įsipareigoja Darbo kodekso 188 straipsnio 4 dalyje nustatyta tvarka dalyvauti nacionalinio ar šakos lygmens kolektyvinėse derybose, prisistačius pirmai profesinių sąjungų organizacijai, ir informaciją apie tai paskelbti viešai Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos interneto svetainėje, taip pat atskirai informuoti Sutartį pasirašiusias profesinių sąjungų organizacijas;

22.2. profesinės sąjungos bendradarbiauja tarpusavyje, kad būtų sudaryta viena šakos kolektyvinė sutartis.

23. Siekdamos tinkamai planuoti valstybės ir savivaldybių biudžetus, šalys siekia susitarti, kad, derėdamosi dėl šakos ar teritorinio lygmens kolektyvinių sutarčių sudarymo, tarsis dėl šakos (teritorinio) lygmens kolektyvinių sutarčių ne ilgesnio kaip 3 metų galiojimo.

24. Darbdavys, prieš pradėdamas tirti darbo pareigų pažeidimą ar tarnybinį nusižengimą, privalo nedelsdamas apie tai informuoti darbdavio lygmens profesinę sąjungą, nebent darbuotojas, dėl kurio pradėtas tyrimas, to raštu atsisako. Jeigu darbuotojas raštu neatsisako informuoti profesinės sąjungos, darbdavio lygmens profesinė sąjunga turi teisę dalyvauti darbo pareigų pažeidimo ar tarnybinio nusižengimo tyrime ir pateikti savo nuomonę, o sudarius komisiją darbo pareigų pažeidimui ar tarnybiniam nusižengimui ištirti, darbdavio lygmens profesinė sąjunga turi teisę į šią komisiją deleguoti savo atstovą.

25. Psichologinis smurtas, priekabiavimas ir diskriminacija yra nepriimtini ir negali būti toleruojami, kaip ir negali būti toleruojami neteisingi kaltinimai tokiu elgesiu. Darbdavio lygmens profesinė sąjunga, gavusi informaciją apie darbdavio darbuotojo patiriamą psichologinį smurtą, priekabiavimą ar diskriminaciją, turi teisę pasiūlyti į pareigas priėmusiam asmeniui ir (ar) organui pariteto principu sudaryti komisiją gautai informacijai apie darbdavio darbuotojo patiriamą psichologinį smurtą, priekabiavimą ar diskriminaciją ištirti (toliau – Komisija). Tokiais atvejais į pareigas priėmęs asmuo

ir (arba) organas per 3 darbo dienas privalo į Komisiją skirti savo atstovus. Komisijos nariai, prieš pradėdami darbą, pasirašo konfidencialumo pasižadėjimą saugoti informaciją, kuri taps žinoma nagrinėjant atvejį, ir jos neatskleisti. Komisijos posėdžiai yra uždari. Komisija, nagrinėdama galimo psichologinio smurto, priekabiavimo ar diskriminacijos atvejį, privalo laikytis diskretiškumo, siekdama apsaugoti visų dalyvaujančių Sutarties šalių orumą bei privatumą, ir užtikrinti nešališką atvejo nagrinėjimą bei sąžiningą elgesį su visomis Sutarties šalimis. Komisija turi teisę išklausti liudininkus, pasitelkti išorės pagalbą (ekspertus), pateikti savo išvadas ir rekomendacijas į pareigas priėmusiam asmeniui ir (arba) organui. Komisija turi išnagrinėti galimo psichologinio smurto, priekabiavimo ar diskriminacijos atvejį ne vėliau kaip per 7 darbo dienas nuo Komisijos sudarymo dienos. Į pareigas priėmęs asmuo ir (arba) organas ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo išvadų ir rekomendacijų gavimo dienos turi jas įvertinti ir atsakymą dėl priimtų sprendimų raštu pateikti Komisijai. Komisijai nepavykus susitarti, surašomas nesutarimų protokolas ir jis perduodamas įstaigos, įmonės ar organizacijos savininkui ir aukštesnei nei darbdavio lygmens profesinių sąjungų organizacijai.

26. Darbdavio lygmens profesinės sąjungos, kurios yra Sutartį pasirašiusių profesinių sąjungų organizacijų narės, pagal Darbo kodeksą turi teisę į tokios pat apimties informavimą kaip ir darbo tarybos. Darbdavio lygmens profesinė sąjunga, gavusi informaciją, turi teisę kartu su darbo taryba reikalauti konsultacijų su darbdaviu. Darbo tarybai atsisakius dalyvauti tokiose konsultacijose, profesinė sąjunga gali tokia teise pasinaudoti viena.

27. Profesinė sąjunga ir darbdavys darbdavio lygmens kolektyvinėje sutartyje, patvirtintoje visuotiniame darbdavio darbuotojų susirinkime (konferencijoje), gali susitarti, kad darbo tarybos funkcijos kolektyvinės sutarties galiojimo laikotarpiu perduodamos vykdyti profesinei sąjungai. Darbo tarybos veikla pasibaigia įsigaliojus tokiai kolektyvinei sutarčiai.

28. Visų lygmenų darbdaviai atitinkamo lygmens profesinės sąjungos prašymu pateikia jai visą informaciją, reikalingą teisės aktais reglamentuojamai profesinės sąjungos veiklai užtikrinti.

29. Profesinių sąjungų renkamų organų nariai negali būti atleisti iš darbo darbdavio iniciatyva ar darbdavio valia, jų būtiniosios darbo sutarties sąlygos negali būti pablogintos, palyginti su ankstesnėmis jų būtinosiomis darbo sutarties sąlygomis ar su kitų tos pačios kategorijos darbuotojų būtinosiomis darbo sutarties sąlygomis, be išankstinio įstaigoje veikiančios profesinės sąjungos sutikimo. Darbdavys, prašydamas profesinės sąjungos sutikimo, privalo pateikti profesinei sąjungai visą su sutikimo suteikimu susijusią aktualią ir reikalingą informaciją.

30. Lietuvos Respublikos vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus įgalioto Valstybinės darbo inspekcijos teritorinio skyriaus, kuriam priklausančioje teritorijoje yra darbdavio darbovietė, vadovas, pagal Darbo kodekso 168 straipsnio 3 dalį išnagrinėjęs motyvuotą darbdavio prašymą suteikti sutikimą nutraukti darbo sutartį ar pakeisti būtinąsias darbo sutarties sąlygas, priimto sprendimo dėl Sutartį pasirašiusių profesinių sąjungų narių, įgyvendinančių darbuotojų atstovavimą, kopiją pateikia ir darbdaviui, ir darbuotojui – profesinės sąjungos nariui.

31. Įstaigų, įmonių ir organizacijų, kuriose veikia profesinės sąjungos, sutaupytų metinių darbo užmokesčio fondo lėšų panaudojimas derinamas su įstaigoje, įmonėje ar organizacijoje veikiančia profesine sąjunga. Profesinė sąjunga taip pat informuojama ir su ja konsultuojamasi dėl planuojamo metinio darbo užmokesčio fondo lėšų panaudojimo. Konsultacijos turi būti baigtos ne vėliau kaip per

5 darbo dienas nuo informacijos pateikimo profesinei sąjungai dienos. Jeigu šakos kolektyvinėje sutartyje susitarta kitaip, taikoma šakos kolektyvinė sutartis.

32. Vyriausybė įsipareigoja siekti, kad įstaigų darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, valstybės tarnautojų, valstybės pareigūnų ir vidaus tarnybos sistemos pareigūnų pareiginės algos koeficientai jų veiklą nustatančiuose įstatymuose būtų didinami sistemiškai, atsižvelgiant į minimaliojo darbo užmokesčio bei pareiginės algos (atlyginimo) bazinio dydžio augimą ir į siekį didinti mažiausiai uždirbančių darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, valstybės tarnautojų, valstybės pareigūnų ir vidaus tarnybos sistemos pareigūnų darbo užmokestį, o valstybės biudžeto lėšos šiam siekiui įgyvendinti įstaigoms būtų paskirstomos proporcingai darbo užmokesčio fondams.

33. Darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, valstybės tarnautojų, valstybės pareigūnų ir vidaus tarnybos sistemos pareigūnų, dirbančių taikant suminę darbo laiko apskaitą, suminės darbo laiko apskaitos laikotarpis nustatomas šakos kolektyvinėje sutartyje.

34. Įstaigoje, įmonėje ar organizacijoje veikianti profesinė sąjunga darbuotojo pageidavimu turi teisę 1 kartą per 6 mėnesius inicijuoti darbuotojo ir darbdavio pokalbį apie darbuotojo pažangą.

35. Darbuotojai, dalyvavę mokymuose (seminaruose, konferencijose ir kt.) ar tobulinę kompetencijas, turi pasidalinti įgytomis žiniomis ir (ar) įgūdžiais su kitais įstaigos, įmonės ar organizacijos darbuotojais, kuriems tokia informacija aktuali. Įstaigos vadovas turi sudaryti sąlygas įgytų žinių ir (ar) įgūdžių pasidalinimui tarp darbuotojų.

36. Vertinant įstaigos vadovo veiklą, profesinė sąjunga, veikianti darbdavio lygmeniu, savo iniciatyva turi teisę pateikti, o vertintojo prašymu ji ar aukštesnio nei darbdavio lygmens profesinė sąjunga, kuriai priklauso įstaigoje veikianti profesinė sąjunga, pateikia savo išvadą apie vadovo veiklą. Vertinimo metu į šią išvadą atsižvelgiama, tačiau jeigu vertinimo metu jai nepritariama, vertintojas privalo pateikti argumentus, dėl kurių nepritariama profesinės sąjungos pateiktai išvadai.

37. Pokalbio metu dėl darbuotojo veiklos vertinimo dalyvauja profesinės sąjungos atstovas, nebent profesinės sąjungos narys to raštu atsisako. Profesinės sąjungos atstovas turi teisę pateikti pastabas dėl profesinės sąjungos nario veiklos vertinimo. Profesinės sąjungos kolegialiam valdymo organui nesutinkant su profesinės sąjungos nario veiklos vertinimu, atitinkamo darbuotojo veikla vertinama pakartotinai dalyvaujant profesinės sąjungos atstovui, nebent profesinės sąjungos narys to raštu atsisako.

38. Nutraukiant darbo sutartį su profesinės sąjungos nariu darbdavio iniciatyva be darbuotojo kaltės (Darbo kodekso 57 straipsnis), profesinė sąjunga turi teisę derėtis su darbdaviu dėl konkretaus darbuotojo atleidimo švelninimo pasekmių, įskaitant ir didesnę išeitinės išmokos dydį.

39. Paskelbus konkursą įstaigos vadovo pareigoms eiti, profesinė sąjunga, dalyvaujanti konkurso metu stebėtojo teisėmis, turi teisę pateikti savo nuomonę apie konkurse dalyvaujančius pretendentes įstaigos vadovo pareigoms eiti.

40. Profesinės sąjungos nariai įsipareigoja:

40.1. pastebėję, kad kolega (-os) nesilaiko nustatytų pareigų laikytis darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų, turi juos priminti kolegai (-oms) arba apie esamą situaciją informuoti darbdavį;

40.2. užtikrinant įstaigos darbo organizavimą, įgyvendinti savo teises, kylančias iš Sutarties, informavus darbdavį ne vėliau kaip prieš 10 kalendorinių dienų, nebent su darbdaviu susitariama

kitaip. Taip pat darbdavio lygmens kolektyvinėje sutartyje galima susitarti dėl trumpesnio termino. Šis terminas netaikomas Sutarties 9 punkte numatytų dienų sveikatai gerinti naudojimui, kai apie jas nėra iš anksto žinoma.

41. Inicijuojant derybas dėl šakų, kurių darbdavių organizacijos teises ir pareigas atlieka Vyriausybė, kolektyvinės sutarties sudarymo, prisistatoma tiesiogiai Vyriausybei. Ne vėliau kaip per 14 dienų nuo kolektyvinės derybas inicijuojančios šalies prisistatymo Vyriausybei dienos Vyriausybė vesti derybas įgalioja atitinkamos valdymo srities ministeriją ar kitą Vyriausybės įstaigą, ar įstaigą prie ministerijos.

IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

42. Sutartis galioja nuo 2026 m. sausio 1 d. iki 2028 m. gruodžio 31 d.

43. Sutarties 3.1–3.3 papunkčiuose, 7 ir 9 punktuose minimi Sutarties 1 ir 2 priedai yra neatskiriama Sutarties dalis.

44. Derybos dėl Sutarties papildymo, pakeitimo ar naujos sudarymo pradedamos einamųjų kalendorinių metų II ketvirtį. Sutarties priedas keičiamas kiekvienais metais, patikslinant profesinių sąjungų narių skaičių ir įtraukiant įstaigas, įmones ir organizacijas, kurių darbuotojai tapo profesinės sąjungos nariais po Sutarties pasirašymo.

45. Pradėjusios derybas dėl Sutarties papildymo, pakeitimo ar naujos sutarties sudarymo, Sutarties šalys įsipareigoja jas baigti, iki bus suformuotas valstybės biudžetas, kad būtų spėjama suderėtoms nuostatomis įgyvendinti reikalingų lėšų poreikį bei reikalingus teisės aktų pakeitimus įtraukti į valstybės biudžeto projektą ir jo lydimųjų teisės aktų pakeitimų paketą.

46. Sutarties vykdymą kontroliuoja Sutarties šalys ir jų bei įstatymų įgalioti asmenys.

47. Sutartis sudaryta 4 vienodą teisinę galią turinčiais egzemplioriais – po vieną kiekvienai Sutarties šaliai.

Ministrė Pirmininkė

Inga Ruginiene

Respublikinės jungtinės profesinės sąjungos
pirmininkas

Arvydas Dambrauskas

Lietuvos profesinės sąjungos „Solidarumas“
pirmininkė

Kristina Krupavičienė

Lietuvos profesinių sąjungų konfederacijos
pirmininkė

Dalia Jakutavičė

